

“Expressbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

31 dekabr 2017-ci il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
uyğun Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Hesabatı**

Mündəricat

Müstəqil Auditorun Hesabatı

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat	2
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

1. Bankın Əsas Fəaliyyəti	5
2. Bankın Əməliyyat Mühiti	5
3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi	6
4. Mühüm Mühəsibat Uçotu Mühakimələri və Qiymətləndirmələri	15
5. Pul Vəsaitləri və onların Ekvivalentləri	17
6. Kredit Təşkilatlarından Alınacaq Məbləğlər	17
7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar	18
8. Satıla Bilən İnvestisiya Qiymətli Kağızları	24
9. Əmlak və Avadanlıqlar	25
10. Qeyri-Maddi Aktivlər	26
11. Mülkiyyətə Keçmiş Əmlak	26
12. Digər Dəyərsizləşmə və Ehtiyatlar	27
13. Digər Aktiv və Öhdəliklər	27
14. Müştərilər Qarşısında Öhdəliklər	28
15. Kredit Təşkilatları Qarşısında Öhdəliklər	29
16. Vergilər	30
17. Kapital	31
18. Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər	32
19. Xalis Haqq və Komissiya Gəlirləri	33
20. İşçi Heyəti ilə bağlı Xərclər, Ümumi və İnzibati Xərclər	34
21. Risklərin İdarə Edilməsi	34
22. Maliyyə Aletlərinin Ədalətli Dəyəri	41
23. Əlaqəli Tərəflər haqqında Məlumatların Açıqlanması	43
24. Kapitalın Adekvatlığı	46

Müstəqil Auditorun Hesabatı

“Expressbank” ASC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Rəy

Bizim rəyimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından “Expressbank” ASC-nin (“Bank”) 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Auditin predmeti

Bankın maliyyə hesabatları aşağıdakılardan ibarətdir:

- 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat; və
- əsas uçot siyasətlərinin qısa xülasəsi və digər izahedici məlumatlar da daxil olmaqla, maliyyə hesabatları üzrə qeydlər.

Rəy üçün əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz rəyimizin “Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti” bölməsində əks etdirilir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Müstəqillik

Biz Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühəsiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Bankdan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk. Biz Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq, etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Bankı ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyinə dair məlumatların açıqlanmasına və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz bütövlükdə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizin daxil olduğu auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq auditin aparılması zamanı mövcud olan bütün əhəmiyyətli təhriflərin həmişə aşkar olunacağına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana bilər və fərdi və ya məcmu olaraq istifadəçilərin maliyyə hesabatları əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmək ehtimalı olduğu halda əhəmiyyətli hesab edilir.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılan auditin bir hissəsi olaraq, biz audit zamanı peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması riskini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə qarşı audit prosedurlarını hazırlayır və həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə halları daxil ola bilər.
- Bankın daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlamaq üçün daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, habelə uçot təxminləri və müvafiq açıqlamaların münasibliyini qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və şəraitlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliliyin mövcud olduğu qənaətinə gəldikdə, auditor rəyimizdə maliyyə hesabatlarındakı müvafiq məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması yetərli olmadıqda, rəyimizdə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və şəraitlər Bankın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında düzgün təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və müddəti, habelə əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat veririk.

Price Waterhouse Coopers Audit Azerbaijan LLC

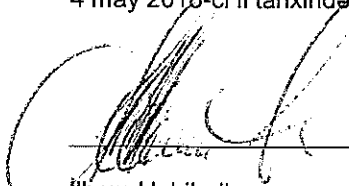
4 may 2018-ci il

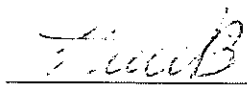
Bakı, Azərbaycan Respublikası

"Expressbank" ASC
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5	97,685	41,813
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	4,787	696
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	7	186,644	217,207
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	8	-	867
Əmlak və avadanlıqlar	9	10,554	13,055
Qeyri-maddi aktivlər	10	3,298	3,432
Mülkiyyətə keçmiş əmlak	11	1,998	2,052
Cari il üzrə mənfəət vergisi aktivləri		13	224
Digər aktivlər	13	10,225	6,586
CƏMI AKTİVLƏR		315,204	285,932
ÖHDƏLİKLƏR			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	14	150,886	117,595
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15	14,086	23,258
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	16	223	395
Digər öhdəliklər	13	6,046	2,333
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR		171,241	143,581
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	17	137,257	137,257
Əmlak və avadanlıqların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat		702	548
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının yenidən qiymətləndirilməsi		-	(126)
Bölüşdürülməmiş mənfəət		6,004	4,672
CƏMI KAPİTAL		143,963	142,351
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		315,204	285,932

4 may 2018-ci il tarixində Bankın İdarə Heyəti adından təsdiqlənmiş və imzlanmışdır:

İlham Həbibullayev
İdarə Heyətinin Sədri

Həsən Həsənov
Maliyyə Departamentinin Direktoru

Sevdə Fəttayeva
Baş Mühasib

“Expressbank” ASC
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	<i>Qeyd</i>	2017	2016
Faiz gəlirləri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		24,871	36,122
Banklara verilmiş kreditlər		-	-
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları		160	90
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		510	-
Faiz xərcləri			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(4,195)	(4,808)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(1,935)	(4,622)
Xalis faiz gəlirləri			
Faiz hesablanan aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	7	19,411 (1,644)	26,782 (11,284)
Faiz qazandıran aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri			
		17,767	15,498
Xalis haqq və komissiya gəlirləri			
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	19	3,815	3,767
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir		5,303	5,730
Sair gəlir/(xərc)		33	221
		134	(1,209)
Qeyri-faiz gəliri			
		9,285	8,509
Qeyri-faiz xərcləri			
Əmək haqqı xərcləri	20	(11,923)	(10,127)
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	9, 10	(4,593)	(4,396)
Ümumi və inzibati xərclər	20	(9,831)	(8,187)
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının realizasiyasından gəlir		136	-
Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar	12	406	(1,172)
Qeyri-faiz xərcləri			
		(25,805)	(23,882)
Vergidən əvvəlki mənfəət			
Mənfəət vergisi krediti	16	1,247 211	125 352
İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT			
		1,458	477
Sair məcmu gəlir/zərər			
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnifləşdirilməyən sair məcmu gəlir		-	-
Nəqliyyat vasitələrinin yenidən qiymətləndirilməsi		193	25
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının yenidən qiymətləndirilməsi		-	(158)
Mənfəət vergisinin effekti	16	(39)	(22)
İL üzrə sair məcmu gəlir/(zərər)			
		154	(155)
İL ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİR			
		1,612	322

“Expressbank” ASC
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Əmlak və avadanlıqların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat	Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının yenidən qiymətləndirilməsi	Cəmi kapital
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>					
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	137,257	4,195	577	-	142,029
İl üzrə mənfəət	-	477	-	-	477
İl üzrə sair məcmu gəlir	-	-	(29)	(126)	(155)
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	477	(29)	(126)	322
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	137,257	4,672	548	(126)	142,351
İl üzrə mənfəət/zərər	-	1,458	-	-	1,458
İl üzrə sair məcmu gəlir	-	-	154	-	154
31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə kapitalda dəyişikliklər					
İl ərzində satılmış satıla bilən maliyyə aktivləri üzrə yenidən təsnifləşdirmə düzəlişi	-	(126)	-	126	-
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	1,458	154	-	1,612
31 dekabr 2017-ci il tarixinə qalıq	137,257	6,004	702	-	143,963

“Expressbank” ASC
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2017	2016
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faizlər		25,775	28,508
Ödənilmiş faizlər		(10,116)	(10,463)
Alınmış haqq və komissiyalar		5,527	5,431
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(2,161)	(1,633)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə zərər çıxılmaqla reallaşdırılmış gəlir		5,303	5,730
Ödənilmiş/(alınmış) digər gəlirlər		134	(1,210)
Ödənilmiş əmək haqqı xərcləri		(11,923)	(10,127)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(9,463)	(7,007)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		3,076	9,229
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis azalma/(artım):</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(4,090)	(150)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		27,059	63,699
Digər aktivlər		(3,890)	54
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma):</i>			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		39,991	(20,534)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(8,452)	(26,631)
Digər öhdəliklər		3,751	(179)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		57,445	25,488
Ödənilmiş mənfəət vergisi		-	-
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		57,445	25,488
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının satışından daxilolmalar		900	-
Əmlak və avadanlıqların alınması		(1,441)	(2,901)
Əmlak və avadanlıqların satışından daxilolmalar		32	22
Bankın mülkiyyətinə keçmiş girovların satışından daxilolmalar		966	-
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(359)	(972)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə daxil olan/(istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		98	(3,851)
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(1,671)	1,926
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım		55,872	23,563
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5	41,813	18,250
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5	97,685	41,813

Bankın həyata keçirdiyi qeyri-nağd əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	Qeyd	2017	2016
Nəqliyyat vasitələrinin yenidən qiymətləndirilməsi, vergi çıxılmaqla		154	(29)
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının yenidən qiymətləndirilməsi, vergi çıxılmaqla		-	(126)

1. Bankın Əsas Fəaliyyəti

"Expressbank" ASC ("Bank") 21 iyun 1992-ci il tarixində "Azərneqliyyatbank" Kommersiya Bankı kimi təsis edilmişdir və Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında fəaliyyət göstərir. 11 mart 2005-ci ildə Bankın hüquqi strukturu dəyişərək, açıq səhmdar cəmiyyəti olmuşdur. 5 mart 2010-cu ildə Bank adını "Azərneqliyyatbank" Açıq Səhmdar Kommersiya Bankından "Expressbank" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə dəyişmişdir. Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının ("ARMB") 30 dekabr 1992-ci ildə verdiyi 119 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bank əhalidən əmanətlər alır və kreditlər verir, Azərbaycanın daxilində və xaricə ödənişləri köçürür, valyuta mübadiləsi aparır, fiziki və hüquqi şəxslərə digər bank xidmətlərini göstərir. Bankın baş ofisi Bakıda yerləşir və Bakıda və Azərbaycanın digər şəhərlərində 16 filialı vardır. Bankın hüquqi ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəh., AZ 1130, Atatürk prospekti, Y.Çəmənzəməni küçəsi, 134C.

7 avqust 2007-ci ildən başlayaraq Bank əmanətlərin sığortalanması fondunun üzvüdür. Bu sistem "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və digər normativ aktlara əsaslanır və Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən idarə olunur. 2 mart 2016-cı il tarixindən etibarən Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna üzv banklarda qəbul edilən əmanətlər illik faiz dərəcəsi xarici valyuta üzrə 3 faiz və milli valyuta üzrə 15 faiz olmaqla 3 (üç) il müddətində tam sığortalanır.

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə Bankın nizamnamə kapitalında səhmdarların iştirak payları aşağıdakı kimi olmuşdur:

Səhmdar	2017 (%)	2016 (%)
"AZENCO Group" MMC	40.00	40.00
Xammədov Hikmət	25.00	25.00
"EnerqoServis" MMC	17.69	17.69
Seyidov Hafiz	17.00	17.00
"Avtonəqliyyatsevis" MMC	0.31	0.31
Cəmi	100.00	100.00

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə səhmdarlardan heç biri ayrı-ayrılıqda Banka nəzarət etməmişdir.

2. Bankın Əməliyyat Mühiti

Azərbaycan iqtisadiyyatında inkişaf etməkdə olan bazarlara xas müəyyən xüsusiyyətlər müşahidə edilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud və gələcək inkişafı və sabitliyi hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətlərindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

Neft qiymətlərindəki azalmanın nəticəsi olaraq 2015-ci ildə milli valyutanın əsas xarici valyutalara qarşı devalvasiyasından sonra əməliyyat mühiti son dərəcə qeyri-müəyyən qalmışdır.

Hökumət uzunmüddətli iqtisadi sabitliyi və dayanıqlığı təmin etmək üçün islahatları sürətləndirmişdir. Belə ki, hökumət 2017-ci ildə sərt pul siyasətini davam etdirmiş və Azərbaycan manatının mövqeyinin sabitləşdirilməsinə yönəldilmiş xarici valyuta ehtiyatları ayırmışdır.

2018-ci ilin yanvar ayında "Standard & Poor's" reyting agentliyi Azərbaycanın suveren kredit reytingini mənfi proqnozdan sabitə dəyişərək "BB+" səviyyəsində saxlayıb. Eyni zamanda agentlik Azərbaycanın uzunmüddətli suveren kredit reytingini xarici və milli valyutada "BB+/B" səviyyəsində təsdiqləyib. Agentlik Azərbaycanın iqtisadi artımının orta səviyyədə bərpa olunacağını, lakin hələ də neft sənayesi tendensiyalarından və dövlət investisiyalarından asılı olacağını proqnozlaşdırır.

Bankın rəhbərliyi mövcud iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və Bankın yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını təmin etmək üçün qabaqcadan proqnozlaşdırmaq nisbətən mürəkkəb olduğuna görə rəhbərliyin iqtisadi mühitlə bağlı cari proqnozları və təxminləri faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər.

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi

Hesabatların tərtibatının əsası. Hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartları ("BMHS") əsasında hazırlanmışdır.

Bank qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ("AZN") ilə və MHBS-yə uyğun olaraq həyata keçirməlidir.

Azərbaycan manatı Bankın hesabat və funksional valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti AZN ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Hazırkı maliyyə hesabatlarında məbləğlər, xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min AZN ilə təqdim edilir.

Maliyyə hesabatları aşağıdakı mühasibat uçotu prinsiplərində göstərilənlər, misal üçün, satıla bilən investisiya qiymətli kağızları və nəqliyyat vasitələri istisna olmaqla, ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi. Bank maliyyə alətlərini, o cümlədən ticarət və satıla bilən investisiya qiymətli kağızları, törəmə alətləri və investisiya əmlakı kimi qeyri-maliyyə aktivləri hər hesabat tarixində ədalətli dəyərle ölçür. Amortizasiya hesablanmış dəyərle ölçülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri 22-ci Qeyddə təqdim edilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınacaq və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödəniləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya onu maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

Maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması. 39 sayılı BMS ilə əhatə olunan maliyyə aktivləri müvafiq qaydada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar, kreditlər və debitor borcları və ya satıla bilən maliyyə aktivlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi. Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktiv almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

Kreditlər və debitor borcları. Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, dəyişməz və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satıla bilən investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarılanda və ya dəyərsizləşəndə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Satıla bilən maliyyə aktivləri. Satıla bilən maliyyə aktivləri satış üçün təyin edilmiş və ya yuxarıda göstərilən üç sınıfdən heç birinə təsnif edilməyən qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkin tanınmadan sonra satıla bilən maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və ya xərclər investisiyanın tanınması dayanana və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən edilənə qədər sair məcmu gəlirin tərkibində əks etdirilir. Belə halda əvvəl sair məcmu gəlirin tərkibində əks etdirilmiş məcmu gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən alınacaq məbləğ (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklüliyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Borc vəsaitləri. Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşması Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə müştərilər qarşısında öhdəliklər, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. İlkin tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Bank öz borcunu satın alırsa, o zaman bu borc maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasında fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Lizinq. Əməliyyat lizinqi – Bank lizinqalan qismində. Lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə, aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər hissələrə bölmək metoduna əsasən ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçülməsi. İlkin tanıma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə ölçülür. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan alətlərin ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- Ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilirsə (yəni Səviyyə 1 giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi gəlir və ya zərər kimi tanıyır;
- Bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İlkin tanınmadan sonra Bank bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanıyır.

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi. Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- Biznesin adı gedişində;
- Öhdəliklər yerinə yetirilmədikdə; və
- Müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (məsələn vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərlə və müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslarla bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün ümumi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivini üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivini analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini ümumi şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktivin ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə vermişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgenkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgenkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədlə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları. Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin maya dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürəkli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərini çıxarmaqla alışı dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – sair məcmu gəlirin tərkibindən çıxarılır və mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması sair məcmu gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satıla bilən alətlər kimi təsnif ediləndə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərərdə əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərərdə bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası. Mümkün olduqda Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır.
- Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, yeni şərtlər müəyyən edildikdən sonra, kredit artıq vaxtı keçmiş hesab olunmur.
- Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və şərtlər dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərsizləşsə, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsiindən istifadə etməklə diskontlaşdırılmış yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə şərtlər dəyişdirildikdən əvvəl balans dəyəri arasındakı fərqi dövr üzrə ehtiyat ayırmalarında tanıyır. Kreditin şərtləri dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərsizləşmişsə, Bank effektiv faiz dərəcəsinə yenidən hesablayır.

Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya ümumi qaydada dəyərsizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsi istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan çıxarılması. Maliyyə aktivləri (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

- Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analogi alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiyonu (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analogi alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyunun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması. Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri. Normal biznes fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərle "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfəət və ya zərər zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər. Cari il üzrə mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərəre və sair məcmu gəlirə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız o dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları ilə bağlı Azərbaycanda müxtəlif əməliyyat vergiləri, məsələn ƏDV, əmlak vergisi, mənbədə tutulan vergi və s. tutulur. Bu vergilər digər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar. Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla ilkin dəyərle tanınır. Tanınma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz edilməsi xərcləri yarandığı zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Avadanlıqların balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin bərpa olunmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

İlk olaraq ilkin dəyərle tanındıqdan sonra nəqliyyat vasitələri yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərden sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyərsizləşmə zərərlərini çıxmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə ehtimalda aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyərindən çox fərqli olmaması təmin olunsun.

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

Yenidən qiymətləndirmə tarixinə yığılmış köhnəmə aktivin ümumi balans dəyərindən silinir və xalis məbləğ aktivin yenidən qiymətləndirilmiş dəyərində əldə edilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait sair məcmu gəlirə daxil edilmiş əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərini yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artma mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə vəsaitlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə vəsaitlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəmə ilə aktivlərin ilkin dəyəri əsasında köhnəmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəmə hesablanmağa başlayır. Köhnəmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən ehtimal edilən istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	il
Binalar	14
Mebel və avadanlıq	4
Kompüterlər və digər ofis avadanlığı	4
Nəqliyyat vasitələri	4
Digər əsas vəsaitlər	5
İcarəyə alınmış əsas vəsaitlərin əsaslı təmiri	5

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir. Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Tikilməkdə olan aktivlərə hal-hazırda Bank tərəfindən tikilməkdə olan aktivlər və tamamlanmamış, lakin təyinatı üzrə istifadəyə hazır olmayan aktivlər aiddir. Aktivlər “Tamamlanmamış aktivlər” kateqoriyasından müvafiq “Əmlak və avadanlıqlar” kateqoriyasına köçürülür və həmin aktivlər üzrə köhnəmə aktivlər istifadəyə verildəndə hesablanmağa başlayır.

Mülkiyyətə keçmiş əmlak. Bank ümitsiz kreditlər qarşılığında mülkiyyətə aldığı və satmağa hazır olduğu uzunmüddətli aktivini mülkiyyətə keçmiş əmlak kimi o halda təsnif edir ki, onların balans dəyərini əsas etibarilə istifadə zamanı deyil, satış əməliyyatı nəticəsində ödənilməsi planlaşdırılsın.

Bank mülkiyyətə keçmiş əmlakı balans dəyərini və ya satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyərini ən aşağı məbləği ilə əks etdirir. Aktivin balans dəyərini dəyərsizləşməsinə işarə edən hər hansı hadisə və ya şəraitin dəyişməsi baş verərsə, Bank, satış xərclərini çıxmaqla, dəyərini ədalətli dəyərə qədər ilkin və ya sonrakı silinməsi zamanı dəyərsizləşmə zərərini əks etdirir.

Qeyri-maddi aktivlər. Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir. Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyərlə ilə tanınır. İlkin tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və yığılmış dəyərdən düşmə zərərini çıxmaqla ilkin dəyərlə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərdən düşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərdən düşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərlə bağlı amortizasiya müddəti və metodları ən azından hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

Ehtiyatlar. Bank keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Nizamnamə kapitalı. Adi səhmlər nizamnamə kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərini buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

Dividendlər yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şerti öhdəliklər. Şerti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şerti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması. Gəlirlər Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirlərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərclər. Ticarət aktivləri və ya satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Effektiv faiz dərəcəsi qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (müasir üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində düzəlişlər edilir. Düzelis edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyersizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərində ilkin faktiki faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiya gəlirləri. Bank haqq və komissiya gəlirlərini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir. Haqlardan əldə edilən gəlir aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

- *Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri*

Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri həmin müddət ərzində hesablanır. Bu haqlara komissiya gəliri və digər məsləhət xidmətləri üçün haqlar daxildir. Kreditlərin verilməsi öhdəlikləri ilə bağlı haqlar (bu kreditlərin istifadə edilməsi ehtimalı yüksək olanda) və kreditlərlə bağlı digər haqlar (hər hansı əlavə xərclərlə birlikdə) gələcək dövrlərə aid edilir və kredit üzrə faktiki faiz dərəcəsinə düzelis kimi tanınır.

- *Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən komissiya gəliri*

Üçüncü tərəf adından hər hansı əməliyyat və ya danışıqlarda iştirak müvafiq əməliyyat başa çatdıqdan sonra tanınır. Müəyyən gəlirlilik göstəriciləri ilə bağlı olan haqlar və ya haqqın komponentləri müvafiq meyarlar yerinə yetirildikdən sonra tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər mənfəət və ya zərərdə "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (zərər)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xərcləri çıxmaqla gəlirlərə daxil edilir.

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

31 dekabr tarixinə Bank hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
1 ABŞ dolları	1.7001 AZN	1.7707 AZN
1 Avro	2.0307 AZN	1.8644 AZN

Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 1 yanvar 2017-ci il tarixindən qüvvəyə minmiş, lakin Banka əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir:

- “Məlumatların açıqlanması” – BMS 7-yə dəyişikliklər (29 yanvar 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Reallaşdırılmamış zərərlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması – BMS 12-yə dəyişikliklər (19 yanvar 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- 2014-2016-cı illərdə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsinə daxil olan BMHS 12-yə dəyişikliklər (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Qəbul edilmiş, lakin qüvvəyə minməmiş standartlar və onlara dair şərhlər

Bankın maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi tarixə qəbul edilmiş, lakin qüvvəyə minməmiş standartlar və onlara dair şərhlər aşağıda göstərilir. Bank həmin standartları qüvvəyə mindikdən sonra tətbiq etmək niyyətindədir:

BMHS 9 “Maliyyə Alətləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə” (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
Yeni standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər.
- Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə müəssisənin biznes modelindən və müqavilədə nəzərdə tutulan nağd pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmamasından asılıdır. Əgər borc aləti müvafiq vəsaitin əldə edilməsi üçün saxlanılırsa və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə də uyğun gəlirsə, amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alın bilər. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn borc alətləri həm nağd pul axınlarının əldə edilməsi, həm də satış üçün nəzərdə tutulan aktivlərdən ibarət portfelin tərkibindədirsə, o zaman həmin alətlər sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər kimi təsnifləşdirilə bilər. Tərkibində nağd pul axınları olmayan və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilməlidir (məsələn, törəmə maliyyə alətləri). Qeyri-törəmə alətlərin tərkibində olan törəmə maliyyə alətləri müvafiq maliyyə aktivlərində ayrıca göstərilmiş və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinin şərtlərinə uyğunluq qiymətləndirilərkən nəzərə alınır.
- Pay alətlərinə investisiyalar hər zaman ədalətli dəyerdə qiymətləndirilir. Lakin pay aləti satış üçün nəzərdə tutulmadıqda, rəhbərlik ədalətli dəyerdəki dəyişiklikləri sair məcmu gəlirlərin tərkibində göstərilməsi ilə bağlı dəyişilməz qərar qəbul edə bilər. Əgər pay aləti satış üçün nəzərdə tutulursa, ədalətli dəyerdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı BMS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən BMHS 9-a köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyerdə qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin kredit risklərindəki dəyişikliklərin effektini sair məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

- BMHS 9 dəyərsizləşmə üzrə zərərlərin tanınması üçün yeni model təqdim edir: gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) modeli. Bu model maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan "üç mərhələli" yanaşmanı nəzərdə tutur. Yeni qaydaya əsasən dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı müəssisə 12 aylıq GKZ-yə (ticarət debitor borcları üçün isə qüvvədə olduğu bütün dövr ərzində GKZ-yə) bərabər olan zərərləri birbaşa tanımalıdır. Kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artarsa, dəyərsizləşmə 12 aylıq GKZ deyil, kreditin qüvvədə olduğu bütün müddətə uyğun GKZ əsasında qiymətləndirilir. Bu modelə lizinq və debitor borcları üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün sadələşdirilmiş təlimatlar da daxildir.
- Hecinq uçotunu risklərin idarə edilməsi ilə daha sıx əlaqələndirmək üçün uçot ilə bağlı tələblərə dəyişikliklər edilmişdir. Hazırda standart makrohecinq hallarının uçotunu nəzərdə tutmadığına görə, o, şirkətlərə BMHS 9-da təsvir edilən hecinqin uçotu tələblərini tətbiq etmək və BMS 39-un bütün heclərə tətbiqini davam etdirmək kimi uçot siyasəti arasında seçim imkanı verir.

Bankın rəhbərliyi 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə aktiv və öhdəliklərinin təhlilinə və həmin tarixdə mövcud olan faktlara və şəraitə əsasən yeni standartın 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qəbul edilməsinin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir edəcəyini gözləyir.

Rəhbərlik maliyyə aktiv və öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı hələ yekun qərar qəbul etməmişdir, lakin amortizasiya olunmuş dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər üzrə əhəmiyyətli yenidən təsnifləşdirmənin aparılacağını gözləyir.

Bank 2018-ci ilin üçüncü rübünə qədər 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə aktiv və öhdəliklərinin təhlilini və həmin tarixdə mövcud olan faktlara və şəraitə əsasən yeni standartın 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qəbul edilməsinin maliyyə hesabatlarına mümkün təsirinin qiymətləndirilməsini yekunlaşdıracağını planlaşdırır. BMHS 9-un təsiri ilə bağlı ümumi təhlilə və hazırda mövcud olan məlumatlara əsasən, BMS 39-a əsasən kredit itkiləri üzrə ehtiyatların yaradılması metodologiyasının çəkilmiş zərər modelindən BMHS 9-a uyğun olaraq gözlənilən kredit itkisi modelinə dəyişdirilməsi maliyyə aktivlərinin azalması ilə nəticələncəyi gözlənilir.

Yeni standartın maliyyə öhdəliklərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir. Bu standart, həmçinin məlumatların açıqlanması ilə bağlı əlavə tələbləri və maliyyə hesabatlarının təqdimatında dəyişiklikləri nəzərdə tutur. Bu amillərin xüsusilə yeni standartın qəbul olunduğu ildə Bankın maliyyə alətləri haqqında açıqlamalarının xüsusiyyətini və həcmi dəyişdirəcəyi gözlənilir.

BMHS 15 "Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir" (28 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın təqdim etdiyi əsas prinsipə görə gəlir mal və xidmətlər müştəriyə ötürüldüyü zaman əməliyyat qiyməti ilə tanınmalıdır. Birlikdə satılan mal və xidmətlərdən yaranan gəlir hər bir mal və ya xidmət üzrə ayrıca tanınmalı, təklif edilən endirim və güzəştlər müvafiq olaraq həmin mal və xidmətlər üzrə bölüşdürülməlidir. Ödəniş hər hansı səbəbə görə dəyişərsə və bu zaman məbləğin dəyişmə riski əhəmiyyətli olmazsa, məbləğin minimal hissəsi tanınmalıdır. Müştərilər ilə müqavilələrin təmin edilməsi ilə bağlı xərclər kapitalaşdırılmalı və müqavilədən faydaların əldə edildiyi müddət ərzində amortizasiya edilməlidir.

Maliyyə alətləri və lizinqin tərkib hissəsi olan faiz və haqq gəlirləri BMHS 15-in əhatəsindən kənarıdır və digər müvafiq standartlar (BMHS 9 və BMHS 16) ilə tənzimlənəcəkdir. Nəticədə bu standartın qəbul edilməsi Bankın gəlirlərinin böyük hissəsinə təsir göstərməyəcəkdir. Bankın rəhbərliyi ilkin təhlilə əsasən yeni standartın 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qəbul edilməsinin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edəcəyini gözləyir.

BMHS 16 "Lizinq" (13 yanvar 2016-cı il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standart lizinqin tanınması, qiymətləndirilməsi, təqdimatı və açıqlanması ilə bağlı prinsipləri müəyyən edir. Bütün lizinq müqavilələri icarənin başlandığı tarixdən icarəyə götürənin aktivdən istifadə hüququ, eləcə də müvafiq dövrlər ərzində icarə ödənişləri həyata keçirildiyi halda maliyyələşdirmə əldə etməsinə gətirib çıxarır. Müvafiq olaraq, BMHS 16 lizinqin BMS 17-də nəzərdə tutulduğu kimi əməliyyat və ya fəaliyyət lizinqi kimi təsnifləşdirilməsini ləğv edir və bunun əvəzində icarəyə götürənlər üçün vahid uçot metodu təqdim edir. İcarəyə götürənlər aşağıdakıları tanımalıdır: (a) icarəyə verilən aktivin dəyərinin aşağı olduğu hallar istisna olmaqla, 12 aydan artıq müddəti olan bütün icarə müqavilələrindəki aktiv və öhdəlikləri və (b) mənfəət və zərər hesabatında icarəyə verilmiş icarəyə verilməmiş öhdəliklər üzrə faizlərdən ayrıca amortizasiyası. BMHS 16 məhiyyət etibarilə icarəyə verənin BMS 17-də nəzərdə tutulan uçot tələbini qüvvədə saxlayır. Müvafiq olaraq, icarəyə verən lizinq müqavilələrini əməliyyat və ya maliyyə lizinqi kimi təsnifləşdirməkdə və onları ayrıca uçota almaqda davam edir. Hazırda Bank yeni standartın onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

3. Uçot Siyasətlərinin Xülasəsi (davamı)

BMHŞK 22 "Xarici valyutada əməliyyatlar və qabaqcadan ödənişlər" (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu şərh BMS 21 "Xarici valyuta əməliyyatları" standartının tətbiqi zamanı əməliyyat tarixinin müəyyən edilməsi məsələsini aydınlaşdırır. Həmin Şərh müəssisənin xarici valyutada müqavilələr üzrə qabaqcadan ödənişlər etdiyi və ya qəbul etdiyi halda tətbiq edilir. Şərhde qeyd olunur ki, əməliyyat tarixi ilkin ödənişin həyata keçirilməsi və ya qəbul edilməsi zamanı yaranan qeyri-monetar aktivin və ya öhdəliyin müəssisə tərəfindən ilkin tanınma tarixidir. Qabaqcadan bir neçə ödəniş və ya daxilolma həyata keçirilərsə, müəssisə qabaqcadan həyata keçirilmiş hər bir ödəniş və ya daxilolmanın tarixini müəyyən etməlidir. Hazırda Bank bu şərhin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHŞK 23 "Mənfəət vergisinin uçotundan yaranan qeyri-müəyyənlik" (7 iyun 2017-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMS 12 mənfəət vergisinin uçotu ilə bağlı qeyri-müəyyənliyin effektivin əks etdirilməsini deyil, cari və təxirə salınmış vergilərin uçotu qaydalarını göstərir. Bu Şərh mənfəət vergisinin uçotu zamanı qeyri-müəyyənlik yarandıqda BMS 12-yə uyğun olaraq tanınma və qiymətləndirmə tələblərinin tətbiqi qaydasını izah edir. Müəssisə vergi uçotu ilə bağlı qeyri-müəyyənliyin ayrıca yaxud bir və ya bir neçə qeyri-müəyyənlik halı ilə birlikdə, qeyri-müəyyənliyin həllini daha yaxşı proqnozlaşdırmağa imkan verən yanaşmadan asılı olaraq nəzərdən keçirilməsini müəyyən etməlidir. Müəssisə fərz etməlidir ki, vergi orqanları yoxlama hüququ olan məbləğləri yoxlayacaq və yoxlama zamanı müvafiq məlumatlara dair tam biliyə malik olacaqlar. Müəssisə vergi orqanının qeyri-müəyyən vergi mülahizəsini qəbul etməsi ehtimalının az olması nəticəsinə gələrsə, qeyri-müəyyənliyin həll olunmasının proqnozlaşdırılması üçün müəssisənin daha uyğun hesab etdiyi üsuldən asılı olaraq, ən münasib məbləğ və ya gözlənilən dəyər istifadə olunaraq, bu qeyri-müəyyənliyin təsiri vergiyə cəlb olunan müvafiq mənfəət və zərərin, vergi bazaları, istifadə edilməmiş vergi zərərləri, istifadə edilməmiş vergi güzəştləri və ya vergi dərəcələrinin müəyyənləşdirilməsi zamanı əks etdiriləcək. Müəssisə faktlar və şəraitdəki dəyişikliyin və yaxud Şərh ilə tələb edilən mülahizələrə və təxminlərə təsir göstərən yeni məlumatların effektivin uçot təxminlərində dəyişiklik kimi əks etdirəcək. Faktlar və şəraitlər yaxud mülahizələrin və ya təxminlərin yenidən qiymətləndirilməsinə səbəb ola bilən yeni məlumatlarda dəyişikliklərə dair nümunələrə aşağıdakılar daxil olmaqla, lakin bunlarla məhdudlaşmamaqla, vergi orqanları tərəfindən aparılan yoxlamalar və ya hərəkətlər, vergi orqanları tərəfindən müəyyən edilən qaydalarda dəyişikliklər və ya mənfəət vergisinin uçotu üzrə konkret məsələnin yoxlanılması və ya təkrar yoxlanılması üçün vergi orqanlarının hüquqlarının qüvvədə olma müddətinin başa çatması daxildir. Vergi orqanlarının vergi uçotu ilə bağlı hər hansı məsələyə dair ayrıca bir qərarla razılığının və ya fikir ayrılığının olmaması Şərh ilə tələb olunan mülahizələrə və təxminlərə təsir edən faktlar və şəraitdə yaxud yeni məlumatlarda dəyişiklikləri nəzərdə tutmur. Hazırda Bank bu şərhin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

4. Mühüm Mühasibat Uçotu Mühakimələri və Qiymətləndirmələri

Bankın mühasibat uçotu prinsiplərini tətbiq edərkən, rəhbərlik maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğləri müəyyən etmək üçün öz mühakimələrindən istifadə etmiş və qiymətləndirmələr etmişdir. Ən mühüm mühakimələrə və qiymətləndirmələrə aşağıdakılar daxildir:

Fəaliyyətin fasiləsizliyi. Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlamışdır. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə Bank iki əlaqəli tərəfə (2016: üç əlaqəli tərəfə) müvafiq olaraq 109,742 min AZN və 133,291 min AZN məbləğində kredit vermişdir.

Bu konsentrasiya Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası (Palata) tərəfindən müəyyən edilmiş bəzi normativlərə riayət olunmamasına gətirib çıxarır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bank aşağıdakı əmsallar istisna olmaqla, bu əmsallara riayət etmişdir:

a) Kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələbinin məbləğinin 100 faizindən, daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər üzrə isə girovun bazar dəyəri kreditin 150%-dən az olduğu halda bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə risklərin maksimum həddi bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 7 faizindən artıq olmamalıdır, və

b) Banka aidiyyəti olan şəxslərə və onların adından hərəkət edən şəxslərə verilmiş kreditin maksimum məbləğinin cəmi bankın məcmu kapitalına nisbəti 20 faizdən artıq olmamalıdır.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın əmsalları müvafiq olaraq 89% (2016: 127.6%) və 87.2% (2016: 125.7%) olmuşdur.

4 Mühüm Mühasibat Uçotu Mühakimələri və Qiymətləndirmələri (davamı)

Bu kreditlər üzrə qalıqların 2018-ci ilin avqust ayına qədər azaldılması Palata ilə müzakirə edilmişdir. Buna baxmayaraq, hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi tarixə Bank Palataya təqdim edilmiş tədbirlər planında nəzərdə tutulan müddətlərdə həmin qalıqları azalda bilməmişdir. Nəticədə, rəhbərlik ilin sonuna olan qalıqların 2019-cu ilin dekabr ayınadək qanunvericilikdə nəzərdə tutulan səviyyəyə qədər azaldılmasına dair yeni tədbirlər planını Palataya təqdim etmişdir. Rəhbərlik bu kreditlər üzrə ilin sonuna olan qalıqları yeni tədbirlər planına uyğun olaraq azaldacağını və fealiyyətin fasiləsizliyi prinsipinin tətbiq edilməsi ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək qeyri-müəyyənliyin mövcud olmadığını hesab edir.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellər də daxil olmaqla müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat. Bank kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsinə qiymətləndirmək üçün müntəzəm qaydada onların təhlilini aparır. Borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında faktiki məlumatların mənbəyi az olduqda Bank dəyərsizləşmə zərərlerinin qiymətləndirilməsində özünün təcrübəsindən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfəi dəyişikliklərə və ya Bankın daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupları üzrə kredit riski xarakteristikası və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün özünün təcrübəli mühakiməsindən istifadə edir.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərdən düşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir. Girovların qiymətləndirilməsi bazarda mövcud olan oxşar girovların təhlili əsasında həyata keçirilir.

Faktiki və təxmin edilən zərərlər arasındakı fərqlərin 10% artması və ya azalması kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərlərin müvafiq olaraq 164 min AZN (2016: 1,106 min AZN) artmasına və ya azalmasına gətirib çıxara bilər. Faktiki zərərlər və pul vəsaitlərinin məbləği və müddəti arasındakı fərqlərə görə yarana bilən fərdi qaydada əhəmiyyətli olan kreditlər üzrə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti arasında 10% artım və ya azalma olarsa, bu, müvafiq olaraq kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərin 104 min AZN (2016: 513 min AZN) artmasına və ya azalmasına gətirib çıxara bilər.

Vergilər. Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərhələrə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzədir. Cari ilin mənfəəti kapitallaşdırılırsa, maliyyə təşkilatlarının 1 yanvar 2009-cu ildən etibarən (3 ardıcıl ildə) mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilməsinə yol verən və Bankın əməliyyat və əqdlərinə tətbiq edilən yeni qanun da daxil olmaqla, həmin qanunvericiliyin və dəyişikliklərin rəhbərlik tərəfindən şərh müvafiq orqanlar tərəfindən qəbul edilməyə bilər. Nəticədə, əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ili də daxil olmaqla üç təqvim ili üzrə aparıla bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2017-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərh münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

Girovun dəyərində müəyyən edilməsi. Rəhbərlik müntəzəm qaydada girovun bazar dəyərində nəzərdən keçirir. Rəhbərlik cari vəziyyəti əks etdirmək məqsədilə təcrübəli mühakiməsindən və ya müstəqil rəydən istifadə edir. Tələb olunan məbləğ və girov tərəfdaşın kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması. Adi fealiyyətində Bank əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. BMS 39 BMS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə əlaqəli olmayan tərəflər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Pul Vəsaitləri və onların Ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Kassa	17,245	13,246
AMB-dəki qalıqlar (məcburi ehtiyat depozitlərindən başqa)	17,953	13,273
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnayt depozitlər	62,487	15,294
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	97,685	41,813

Digər kredit təşkilatlarındakı cari hesablar rezident və qeyri-rezident banklarda müvafiq olaraq 325 min AZN (2016: 333 min AZN) və 4,355 min AZN (2016: 14,961 min AZN) məbləğində müxbir hesablar üzrə faiz hesablanmayan qalıqlardan ibarətdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın hər birinin ümumi qalığı 100 min AZN-dən çox pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərini yerləşdirdiyi 4 qarşı tərəf bankı (2016: 3 bank) olmuşdur. Həmin pul vəsaitlərinin cəmi 4,405 min AZN (2016: 14,960 min AZN) və ya pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin 4.5%-ni (2016: 35.8%) təşkil edir.

6. Kredit Təşkilatlarından Alınacaq Məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
AMB-dəki məcburi ehtiyatlar	1,035	696
Digər banklar və kredit təşkilatlarında yerləşdirilmiş ödəniş müddəti üç aydan çox olan depozitlər	3,780	-
Çıxılsın: dəyersizləşmə ehtiyatı	(28)	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	4,787	696

Kredit təşkilatları AMB-də müştərilərdən əvvəlki ayda cəlb etdiyi vəsaitlərin orta həcmnin 0.5%-i (2016: 0.5%) məbləğində yerli və xarici valyutada faiz hesablanmayan pul depoziti (məcburi ehtiyatlar) saxlamalıdır.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın daxili kredit reytinglərinə əsasən kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	AMB-dəki qalıqlar, məcburi ehtiyatlar daxil olmaqla	Digər banklardakı müxbir hesablar	Digər banklardakı depozitlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyersizləşməmiş</i>				
- AMB	18,988	-	-	18,988
- Yüksək reytingli	-	57,807	-	57,807
- Standart reytingli	-	4,680	3,752	8,432
- Qeyri-standart reytingli	-	-	-	-
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, kassa çıxılmaqla	18,988	62,487	3,752	85,227

“Expressbank” ASC
31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

6. Kredit Təşkilatlarından Alınacaq Məbləğlər (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın daxili kredit reytinglərinə əsasən kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	AMB-dəki qalıqlar, məcburi ehtiyatlar daxil olmaqla	Digər banklardakı müxbir hesablar	Digər banklardakı depozitlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
- AMB	13,969	-	-	13,969
- Yüksək reytingli	-	-	-	-
- Standart reytingli	-	15,294	-	15,294
- Qeyri-standart reytingli	-	-	-	-
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, kassa çıxılmaqla	13,969	15,294	-	29,263

31 dekabr 2017-ci il tarixinə digər banklar və kredit təşkilatlarında yerləşdirilmiş depozit portfelində Bankın bir ən iri müştərinin depozitlərinin qalığı 3,412 min AZN və ya kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlərin 41%-ni təşkil etmişdir (2016: sıfır).

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Korporativ kreditlər	117,258	136,224
Fərdi kreditlər	79,156	92,041
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	196,414	228,265
Çıxılsın – Dəyərsizləşmə ehtiyatı	(9,770)	(11,058)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	186,644	217,207

Fərdi kreditlər istehlak kreditlərindən və fərdi sahibkarlara verilmiş kreditlərdən ibarətdir.

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat siniflər üzrə üzleşdirilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Korporativ kreditlər 2017	Fərdi kreditlər 2017	Cəmi 2017
1 yanvar 2017	1,181	9,877	11,058
İl üzrə xərc	2,738	(1,094)	1,644
Silinmiş məbləğlər	(43)	(6,813)	(6,856)
Bərpa olunmuş məbləğlər	1	3,923	3,924
31 dekabr 2017	3,877	5,893	9,770
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	149	3,089	3,238
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	3,728	2,804	6,532
	3,877	5,893	9,770
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxılmazdan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	420	5,978	6,398

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Korporativ kreditlər 2016	Fərdi kreditlər 2016	Cəmi 2016
1 yanvar 2016	2,063	12,523	14,586
II üzrə xərcin yaradılması/(xərcin bərpası)	(882)	12,166	11,284
Silinmiş məbləğlər	-	(16,891)	(16,891)
Bərpa olunmuş məbləğlər	-	2,079	2,079
31 dekabr 2016	1,181	9,877	11,058
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	94	4,181	4,275
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	1,087	5,696	6,783
	1,181	9,877	11,058
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxılmazdan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	235	9,173	9,408

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının qaydalarına uyğun olaraq kreditlər yalnız İdarə Heyətinin qərarı ilə və ya xüsusi hallarda, məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və girovların qiymətləndirilməsi müvafiq qaydalarla tənzimlənir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- Korporativ kreditlər üçün dövlət zəmanətləri, daşınmaz əmlak, əmtəə-material ehtiyatları;
- Fərdi kreditlər üçün daşınmaz əmlak, əmtəə-material ehtiyatları, nəqliyyat vasitələri.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Korporativ kreditlər	Fərdi kreditlər	Cəmi
Təminatlı kreditlər	71,811	26,623	98,434
Digər tərəflərin zəmanəti ilə verilmiş kreditlər	12,000	47	12,047
<i>Girovla təmin edilmiş kreditlər:</i>			
- daşınmaz əmlak	6,203	41,512	47,715
- pul depozitləri	-	5,916	5,916
- ticarət üçün qiymətli kağızlar	-	-	-
- digər aktivlər	-	369	369
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	90,014	74,467	164,481

“Expressbank” ASC
31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Korporativ kreditlər	Fərdi kreditlər	Cəmi
Təminatlı kreditlər	105,000	23,902	128,902
Digər tərəflərin zəmanəti ilə verilmiş kreditlər	12,000	11,384	23,384
<i>Girovla təmin edilmiş kreditlər:</i>			
- daşınmaz əmlak	563	30,934	31,497
- pul depozitləri	-	12,016	12,016
- ticarət üçün qiymətli kağızlar	-	-	-
- digər aktivlər	-	2,871	2,871
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	117,563	81,107	198,670

Digər aktivlər əsasən avadanlıqlar və digər daşınan aktivlərdən ibarətdir. Yuxarıda qeyd olunan məlumatda kreditin və ya qoyulmuş girovun balans dəyəri (bunlardan hansı daha aşağı olarsa) göstərilmişdir; digər məlumatlar isə təminatlı kreditlərin tərkibində açıqlanmışdır. Kreditlərin balans dəyəri girov qoyulmuş aktivlərin likvidlik səviyyəsinə görə bölüşdürülmüşdür.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın iki ən iri borcunəna verilmiş kreditlərin cəmi 109,742 min AZN olmuşdur ki, bu da ümumi kredit portfelinin 56%-ni təşkil edir (2016: 109,881 min AZN və ya ümumi kredit portfelinin 47%). Bu kreditlər üçün 2,040 min AZN (2016: 863 min AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır.

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Özəl şirkətlər	117,247	136,200
Fiziki şəxslər	70,577	63,357
Fərdi sahibkarlar	8,579	28,684
Dövlət şirkətləri	11	24
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ehtiyat ayırmalarından əvvəl)	196,414	228,265

Kreditlər əsasən Azərbaycanda aşağıdakı iqtisadi sektorlar üzrə verilmişdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	%	2016	%
Fiziki şəxslər	70,577	36	63,357	28
İstehsal	60,966	31	58,511	25
Energetika	49,102	25	-	-
Fərdi sahibkarlar	8,579	4	28,684	13
Ticarət və xidmətlər	5,277	3	865	-
Kənd təsərrüfatı və qida sənayesi	1,547	1	2,069	1
Tikinti	366	-	74,779	33
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ehtiyat ayırmalarından əvvəl)	196,414	100	228,265	100

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Korporativ kreditlər	Fərdi kreditlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>			
- Yüksək reytingli	110,995	63,879	174,874
- Standart reytingli	2,842	225	3,067
- Qeyri-standart reytingli	-	404	404
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	113,837	64,508	178,345
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>			
- ödənişi 30 gündən az gecikdirilmiş	3,001	7,469	10,470
- ödənişi 31-60 gün gecikdirilmiş	-	189	189
- ödənişi 61-90 gün gecikdirilmiş	-	149	149
- ödənişi 90 gündən çox gecikdirilmiş	-	863	863
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	3,001	8,670	11,671
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər	420	5,978	6,398
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar çıxılmaqla	(3,877)	(5,893)	(9,770)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	113,381	73,263	186,644

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Korporativ kreditlər	Fərdi kreditlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>			
- Yüksək reytingli	135,441	67,689	203,130
- Standart reytingli	-	1,146	1,146
- Qeyri-standart reytingli	548	4,419	4,967
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	135,989	73,254	209,243
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>			
- ödənişi 30 gündən az gecikdirilmiş	-	5,261	5,261
- ödənişi 31-60 gün gecikdirilmiş	-	811	811
- ödənişi 61-90 gün gecikdirilmiş	-	581	581
- ödənişi 90 gündən çox gecikdirilmiş	-	2,961	2,961
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	-	9,614	9,614
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər	235	9,173	9,408
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar çıxılmaqla	(1,181)	(9,877)	(11,058)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	135,043	82,164	217,207

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşmiş kateqoriyasına – dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kateqoriyasına – dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə aşağıdakılar daxildir: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən artıq müddətdə gecikdirilib-gecikdirilməməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətlərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Əhəmiyyətli kreditləri seçdikdən sonra Bank girovları, ödəniş tarixini, müştərilərin krediti ödəmə qabiliyyətlərini qiymətləndirir və kreditin dəyərsizləşmiş olub-olmamasını müəyyən edir. Dəyərsizləşməmiş kreditlər kollektiv qiymətləndirmə prosedurlarına uyğun olaraq qiymətləndirilir. Dəyərsizləşmə əlamətləri olan kreditlər fərdi şəkildə qiymətləndirilir. Dəyərsizləşmiş kreditlərin bərpa edilə bilən məbləği girovların ədalətli dəyərini diskont etməklə hesablanır.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar Məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri "dövr etmə sürəti" ("roll-rate") modelinin təqdim etdiyi məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Kreditin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərəkən Bankın nəzərə aldığı əsas amillər onun vaxtının keçməsi statusu və müvafiq girov təminatının (əgər varsa) dəyərini realizasiya etmək imkanındır. Bunun əsasında yuxarıdakı cədvəldə fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərin ödəmə müddətləri üzrə təhlili göstərilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərə əsasən təminatlı kreditlər daxildir. Təminatın ədalətli dəyəri gecikdirilmiş faiz ödənişləri və əsas məbləğin ödənilməsinə kifayət edir. Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kimi göstərilən məbləğlər kreditin yalnız ayrı-ayrı ödənişlərinin vaxtı keçmiş məbləğini deyil, bu cür kreditlərin bütöv qalığını əks etdirir.

Təminatın maliyyə təsiri təminatın dəyərini aşağıdakı aktivlər üçün ayrıca olaraq açıqlamaqla göstərilir: (i) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərində bərabər və ya ondan artıq olan aktivlər ("dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər") və (ii) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərindən az olan aktivlər ("kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər").

31 dekabr 2017-ci il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
Korporativ kreditlər	5,899	14,823	107,482	12,000
Fərdi kreditlər	50,254	131,153	23,009	1,515
Cəmi	56,153	145,976	130,491	13,515

31 dekabr 2016-cı il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
Korporativ kreditlər	563	1,664	134,480	12,000
Fərdi kreditlər	54,789	119,101	27,375	2,416
Cəmi	55,352	120,765	161,855	14,416

Daşınmaz əmlak və sair aktivlərin ədalətli dəyəri girov kimi qəbul edilmiş aktivlərin şəraiti və yerləşdiyi ərazi nəzərə alınmaqla, Bankın kredit departamenti tərəfindən müəyyən edilmişdir. Bank girovları qiymətləndirmək üçün müstəqil qiymətləndiricilərə müraciət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 22-ci Qeydə baxın. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ödəmə müddəti və coğrafi təhlili 21-ci Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 23-cü Qeyddə açıqlanır.

"Expressbank" ASC
31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

8. Satıla Bilən İnvestisiya Qiymətli Kağızları

31 dekabr 2017-ci il tarixinə satıla bilən investisiya qiymətli kağızları olmamışdır (2016: 867 min AZN).

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Dövlət istiqrazları	-	-
Bələdiyyə istiqrazları	-	-
Korporativ istiqrazlar	-	867
Vekseller	-	-
Cəmi borc qiymətli kağızları	-	867
Korporativ səhmlər	-	-
Cəmi satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	-	867

Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları ədalətli dəyərde uçota alınır və kredit riski ilə bağlı dəyersizləşməni özündə əks etdirir. Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları əsasən Bakı Fond Birjasının təklif qiymətlərindən istifadə edilməklə, müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsasən müəyyən edilmiş ədalətli dəyərde uçota alındığına görə Bank dəyersizləşmə əlamətlərini təhlil etmir və ya onlara nəzarət etmir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə borc qiymətli kağızlarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Dövlət istiqrazları	Bələdiyyə istiqrazları	Korporativ istiqrazlar	Vekseller	Korporativ səhmlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyersizləşməmiş</i>						
Yüksək reytingli	-	-	-	-	-	-
Standart reytingli	-	-	867	-	-	867
Qeyri-standart reytingli	-	-	-	-	-	-
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyersizləşməmiş	-	-	867	-	-	867

"Expressbank" ASC

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

9. Əmlak və Avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqların hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Torpaq və binalar	Mebel və avadanlıqlar	Kompüter və ofis avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Digər əsas vəsaitlər	İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri	Tikilmək- də olan aktivlər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>								
İlkin dəyər								
31 dekabr 2015-ci il	444	8,128	6,312	1,013	464	6,274	682	23,317
Əlavələr	-	2,110	1,308	76	112	900	545	5,051
Yenidən qiymətlən- dirilmənin təsiri	-	-	-	(210)	-	-	-	(210)
Silinmələr	-	(5)	(12)	(26)	-	-	-	(43)
31 dekabr 2016-cı il	444	10,233	7,608	853	576	7,174	1,227	28,115
Əlavələr	-	776	246	264	24	115	-	1,425
Yenidən qiymətlən- dirilmənin təsiri	-	-	-	(85)	-	-	-	(85)
Silinmələr	-	(322)	(128)	-	(83)	-	-	(533)
31 dekabr 2017-ci il	444	10,687	7,726	1,032	517	7,289	1,227	28,922
Yığılmış amortizasiya								
31 dekabr 2015-ci il	(44)	(4,829)	(2,650)	(8)	(306)	(3,512)	-	(11,349)
Amortizasiya xərci	(8)	(1,466)	(1,258)	(247)	(77)	(927)	-	(3,983)
Yenidən qiymətlən- dirilmənin təsiri	-	-	-	250	-	-	-	250
Silinmələr	-	5	12	5	-	-	-	22
31 dekabr 2016-cı il	(52)	(6,290)	(3,896)	-	(383)	(4,439)	-	(15,060)
Amortizasiya xərci	(8)	(1,602)	(1,217)	(278)	(65)	(931)	-	(4,101)
Yenidən qiymətlən- dirilmənin təsiri	-	-	-	278	-	-	-	278
Silinmələr	-	319	124	-	72	-	-	515
31 dekabr 2017-ci il	(60)	(7,573)	(4,989)	-	(376)	(5,370)	-	(18,368)
Xalis balans dəyəri								
31 dekabr 2015-ci il	400	3,299	3,662	1,005	158	2,762	682	11,968
31 dekabr 2016-cı il	392	3,943	3,712	853	193	2,735	1,227	13,055
31 dekabr 2017-ci il	384	3,114	2,737	1,032	141	1,919	1,227	10,554

Nəqliyyat vasitələrinin yenidən qiymətləndirilməsi

31 dekabr 2013-cü il tarixindən etibarən Bank nəqliyyat vasitələrinin qiymətləndirilməsi üçün tətbiq etdiyi uçot siyasətini dəyişərək yenidən qiymətləndirmə modelini tətbiq etməyə başlamışdır.

Nəqliyyat vasitələri ilkin dəyər modeli ilə qiymətləndirilmiş olsaydı, balans dəyəri aşağıdakı kimi olardı:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
İlkin dəyər	1,647	1,383
Yığılmış amortizasiya	(1,514)	(1,189)
Xalis balans dəyəri	133	194

9. Əmlak və Avadanlıqlar (davamı)

Nəqliyyat vasitələrinin ədalətli dəyəri bazarın müqayisə metodundan istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Bu o deməkdir ki, qiymətləndiricinin apardığı qiymətləndirmələr konkret əmlakın xüsusiyyəti, yeri və ya vəziyyəti ilə fərqi nəzərə almaqla bazar əməliyyat qiymətlərinə əsaslanır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə, yəni yenidən qiymətləndirmə tarixinə əmlakın ədalətli dəyəri akkreditasiyalı müstəqil qiymətləndirici olan "Real Prays" tərəfindən aparılmış qiymətləndirmələrə əsaslanır.

Tam amortizasiya olunmuş əmlak və avadanlıqların ümumi balans dəyəri 7,719 min AZN (2016: 5,875 min AZN) təşkil edir.

10. Qeyri-Maddi Aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Lisenzialar	Kompüter programları	Cəmi
İlkin dəyər			
31 dekabr 2015-ci il	2,110	1,870	3,980
Əlavələr	12	960	972
31 dekabr 2016-cı il	2,122	2,830	4,952
Əlavələr	55	303	358
31 dekabr 2017-ci il	2,177	3,133	5,310
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2015-ci il	(275)	(832)	(1,107)
Amortizasiya xərci	(75)	(338)	(413)
31 dekabr 2016-cı il	(350)	(1,170)	(1,520)
Amortizasiya xərci	(79)	(413)	(492)
31 dekabr 2017-ci il	(429)	(1,583)	(2,012)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2015-ci il	1,835	1,038	2,873
31 dekabr 2016-cı il	1,772	1,660	3,432
31 dekabr 2017-ci il	1,748	1,550	3,298

11. Mülkiyyətə Keçmiş Əmlak

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın mülkiyyətinə keçmiş və satış üçün nəzərdə tutulan əmlakı 1,998 min AZN məbləğində otuz səkkiz mənzildən ibarət olmuşdur (31 dekabr 2016: 2,052 min AZN məbləğində altı mənzil). 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə Bankın mülkiyyətinə keçmiş əmlakın ədalətli dəyəri təxminən onun balans dəyərinə bərabər olmuşdur.

Bankın daxili siyasətinə uyğun olaraq, mülkiyyətə keçmiş əmlak adi qaydada satılmalıdır. Əmlakın satılmasından daxilolmalar kredit qalıqlarının azaldılması və ya ödənilməsi üçün istifadə edilir. Bank əksər hallarda mülkiyyətə keçmiş əmlakdan biznes məqsədləri üçün istifadə etmir.

12. Digər Dəyersizləşmə və Ehtiyatlar

Dəyersizləşmə üzrə digər ehtiyatların hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	Verilmiş zəmanətlər	Cəmi
31 dekabr 2015	-	347	347
(Ehtiyatın bərpası)/yaradılması	-	1,172	1,172
Silinmələr	-	(1,519)	(1,519)
31 dekabr 2016	-	-	-
(Ehtiyatın bərpası)/yaradılması	(28)	434	406
Silinmələr	-	(434)	(434)
31 dekabr 2017	(28)	-	(28)

Aktivlərin dəyersizləşməsi üçün ehtiyat müvafiq aktivlərin balans dəyərlərindən çıxılır (Qeyd 6). Zəmanətlər və təəhhüdlər üçün ehtiyatlar digər öhdəliklərdə əks etdirilir (Qeyd 13).

13. Digər Aktiv və Öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Digər maliyyə aktivləri		
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə hesablanmış alınacaq faiz	1,362	870
Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	3,361	731
Hesablanmış alınacaq komissiyalar	85	86
	4,808	1,687
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Əmlak və avadanlıqların alınması üçün avans ödənişləri	2,466	2,796
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	279	159
Avans ödənişləri və digər debitor borcları	2,551	1,683
Təxirə salınmış xərclər	71	215
Digər	50	46
	5,417	4,899
Digər aktivlər	10,225	6,586

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Ödənilməkdə olan məbləğlər	4,542	1,372
Hesablanmış xərclər	613	561
	5,155	1,933
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
Digər vergi öhdəlikləri	729	267
Təxirə salınmış gəlir	162	133
	891	400
Digər öhdəliklər	6,046	2,333

13. Digər Aktiv və Öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə digər maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə hesablanmış alınacaq faiz	Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	Hesablanmış alınacaq komissiyalar
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>			
Digər maliyyə aktivləri			
Yüksək reytingli	-	-	-
Standart reytingli	1,362	3,361	85
Qeyri-standart reytingli	-	-	-
Cəmi digər maliyyə aktivləri	1,362	3,361	85

31 dekabr 2016-cı il tarixinə digər maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə hesablanmış alınacaq faiz	Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	Hesablanmış alınacaq komissiyalar
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>			
Digər maliyyə aktivləri			
Yüksək reytingli	-	-	-
Standart reytingli	870	731	86
Qeyri-standart reytingli	-	-	-
Cəmi digər maliyyə aktivləri	870	731	86

Əmlak və avadanlıqların, eləcə də xidmətlərin alınması üçün 4,026 min AZN (2016: 3,243 min AZN) məbləğində avans ödənişləri istisna olmaqla, yuxarıda qeyd olunan qeyri-maliyyə aktivlərinin il başa çatdıqdan sonra altı ay və daha çox dövr ərzində bərpası gözlənilir.

Digər maliyyə aktivlərinin hər bir kateqoriyasının ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 22-ci Qeydə baxın. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 23-cü Qeyddə açıqlanır. **Error! Reference source not found.**

14. Müştərilər Qarşısında Öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Cari hesablar	69,054	30,470
Müddətli depozitlər	81,832	87,125
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	150,886	117,595
Akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 18)	-	2

31 dekabr 2017-ci il tarixinə müddətli depozitlər illik faiz dərəcəsi 0.1% - 18% (2016: 0.1% - 18%), ödəmə müddəti isə 2022-ci ildə (2016: 2021-ci il) başa çatan depozitlərdən ibarət olmuşdur.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın on ən iri müştərisi qarşısında öhdəliklərin cəmi 62,524 min AZN və ya müştəri portfelinin 41%-ni təşkil etmişdir (2016: 54,559 min AZN və ya 46%).

Müddətli depozitlər fiziki şəxslərə verilmiş 76,413 min AZN (2016: 61,759 min AZN) məbləğində depozitlərdən ibarətdir. Azərbaycanın Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətçinin tələbi ilə qaytarmalıdır. Müddətli depozit əmanətçinin tələbi ilə vaxtından əvvəl ödənilərsə və müqavilə digər faiz dərəcəsinə nəzərdə tutmursa, bu depozit üzrə faiz tələb əsasında depozitlərə tətbiq edilən dərəcə ilə ödənilir.

14. Müştərilər Qarşısında Öhdəliklər (davamı)

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakı müştərilərlə hesablar daxildir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Fiziki şəxslər	92,234	70,356
Özəl müəssisələr	14,657	28,405
Dövlət və büdcə təşkilatları	42,159	18,331
Fərdi sahibkarlar	1,836	503
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	150,886	117,595

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə konsentrasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	%	2016	%
Fiziki şəxslər	92,234	61	70,356	61
Energetika	42,371	28	17,896	15
Sığorta	5,464	4	25,398	22
Ticarət və xidmət	4,870	3	210	-
Fərdi sahibkarlar	1,836	1	503	-
Nəqliyyat	1,695	1	1,609	1
Sənaye və istehsal	1,456	1	-	-
Digər	808	1	1,623	1
Tikinti	152	-	-	-
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	150,886	100	117,595	100

Müştəri hesablarının hər bir kateqoriyasının ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 22-ci Qeydə baxın. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 23-cü Qeyddə açıqlanır

15. Kredit Təşkilatları Qarşısında Öhdəliklər

Bankın kredit təşkilatları qarşısında öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Cari hesablar	20	1
Kredit təşkilatlarından alınmış kreditlər	-	16,045
Azərbaycan İpoteka Fondu qarşısında öhdəliklər	10,665	7,212
Müddətli depozitlər	3,401	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	14,086	23,258

31 dekabr 2017-ci il tarixinə kredit təşkilatlarından alınmış kreditlər iki rezident kommersiya bankından illik 8% dərəcəsi ilə cəlb edilmiş 16,045 min AZN məbləğində kreditlərdən ibarət olmuşdur və Bank tərəfindən tam ödənilmişdir (2016: iki rezident kommersiya bankından illik 8% dərəcəsi ilə cəlb edilmiş, ödəmə müddəti 1 iyun 2017 – 29 avqust 2017-ci il olan 16,045 min AZN).

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bank Azərbaycan İpoteka Fondundan 2047-ci ilə qədər illik 1%-4% dərəcəsi ilə 10,665 min AZN məbləğində kredit vəsaitləri cəlb etmişdir (2016: illik 1%-4% dərəcəsi ilə cəlb edilmiş, ödəmə müddəti 2046-cı ilin aprel ayı olan 7,212 min AZN).

16. Vergilər

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Cari vergi xərci	-	-
Təxirə salınmış vergi krediti/(xərci)		
– müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	172	(1,083)
Çıxılsın: sair məcmu gəlirlərdə tanınmış təxirə salınmış vergi	39	22
(Keçmiş illərin zərərinin istifadəsi)/keçmiş illərin zərəri	-	1,413
Mənfəət vergisi krediti/(xərci)	211	352

İl ərzində sair məcmu gəlirlərə aid edilmiş maddələrlə bağlı təxirə salınmış vergi aşağıda təqdim edilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Nəqliyyat vasitələrinin yenidən qiymətləndirilməsi	39	54
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının yenidən qiymətləndirilməsi	-	(32)
Sair məcmu gəlirlərə aid edilmiş mənfəət vergisi	39	22

Azərbaycanda hüquqi şəxslər fərdi qaydada mənfəət vergisi bəyannamələrini təqdim etməlidirlər. 2017 və 2016-cı illər üzrə müəssisələrə tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% olmuşdur. Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsindən fərqlənir.

Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Vergidən əvvəlki mənfəət	1,247	125
Yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci	(250)	(25)
Gəlirdən çıxılmayan xərclərin vergi effekti	(114)	(86)
Digər	575	(950)
Keçmiş illərin zərəri	-	1,413
Mənfəət vergisi xərci	211	352

16. Vergilər (davamı)

31 dekabr tarixinə təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi			Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi			2017
	2015	Maliyyə nəticələri haqqında hesabatda	Sair məcmu gəlirlərdə	2016	Maliyyə nəticələri haqqında hesabatda	Sair məcmu gəlirlərdə	
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>							
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	(20)	(11)	-	(31)	366	-	335
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	-	-	32	32	(32)	-	-
Digər aktivlər	67	13	-	80	742	-	822
Əmlak və avadanlıqlar	(106)	210	(54)	50	514	(39)	525
Qeyri-maddi aktivlər	(18)	8	-	(10)	24	-	14
Keçmiş illərin zərəri	-	1,413	-	1,413	(610)	-	803
Təxirə salınmış vergi aktivləri / (öhdəlikləri)	(77)	1,633	(22)	1,534	1,004	(39)	2,499
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlərin vergi effekti							
Digər öhdəliklər	(445)	738	-	293	(293)	-	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	(244)	(1,978)	-	(2,222)	(500)	-	(2,722)
Mülkiyyətə keçmiş əmlak	40	(40)	-	-	-	-	-
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(649)	(1,280)	-	(1,929)	(793)	-	(2,722)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(726)	353	(22)	(395)	211	(39)	(223)

17. Kapital

Səhmdarların 13 oktyabr 2015-ci il tarixində keçirilmiş Ümumi İclasının qərarına uyğun olaraq, bölüşdürülməmiş mənfəətin kapitala yönəldilməsi nəticəsində təsdiqlənmiş nizamnamə kapitalı 122,444 min AZN-dən 137,257 min AZN-dək 14,813 min AZN artırılmışdır. Bunun nəticəsində hər bir səhmin dəyəri 328.90 AZN-dən 368.69 AZN-dək artmışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixində buraxılmış və tam ödənilmiş adi səhmlərin sayı 372,282 (2016: 372,282) olmuşdur.

Səhmdarlar Bankın nizamnamə kapitalına qoyuluşlarını AZN ilə etmiş və dividend və hər hansı kapital ödənişlərini AZN ilə almaq hüququna malikdirlər.

Əmlak və avadanlıqların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

Əmlak və avadanlıqların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat nəqliyyat vasitələrinin ədalətli dəyərində artmaları və əvvəllər kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artmaya aid olan azalmaları uçota almaq üçün istifadə edilir.

18. Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətləri ilə üzleşir. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycanda son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqe tuta bilərlər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarlı ilə əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ilindən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər.

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2017-ci il tarixinə onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhini düzgündür və vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı Bankın mövqeləri dəyişilməyəcəkdir.

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının normativləri

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən normativlərə riayət etməyi tələb edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bank aşağıdakı iki əmsal istisna olmaqla, bu əmsallara riayət etmişdir:

- Kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələbinin məbləğinin 100 faizindən, daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər üzrə isə girovun bazar dəyəri kreditin 150%-dən az olduğu halda bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə risklərin maksimum həddi bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 7 faizindən artıq olmamalıdır, və
- Banka aidyyəti olan şəxslərə və onların adından hərəkət edən şəxslərə verilmiş kreditin maksimum məbləğinin cəmi bankın məcmu kapitalına nisbəti 20 faizdən artıq olmamalıdır.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın əmsalları müvafiq olaraq 89% (2016: 127.6%) və 87.2% (2016: 125.7%) olmuşdur.

Bu kreditlər üzrə qalıqların 2018-ci ilin avqust ayına qədər azaldılması Palata ilə müzakirə edilmişdir. Buna baxmayaraq, hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi tarixə Bank Palataya təqdim edilmiş tədbirlər planında nəzərdə tutulan müddətlərdə həmin qalıqları azalda bilməmişdir. Nəticədə, rəhbərlik ilin sonuna olan qalıqların 2019-cu ilin dekabr ayınadək qanunvericilikdə nəzərdə tutulan səviyyəyə qədər azaldılmasına dair yeni tədbirlər planını Palataya təqdim etmişdir. Rəhbərlik bu kreditlər üzrə ilin sonuna olan qalıqları yeni tədbirlər planına uyğun olaraq azaldacağını və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin tətbiq edilməsi ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək qeyri-müəyyənliyin mövcud olmadığını hesab edir.

31 dekabr tarixinə Bankın təəhhüdləri və şərti öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Kredit öhdəlikləri		
Verilmiş zəmanətlər	25,964	39,339
İstifadə edilməmiş kreditlər ilə bağlı öhdəliklər	16,226	30,748
	42,190	70,087
Əməliyyat lizinqi üzrə öhdəliklər		
1 ilədək	1,880	2,646
1 ildən 5 ilədək	1,143	2,154
5 ildən çox	-	50
	3,023	4,850
Çıxılsın – Ehtiyatlar (Qeyd 12)	-	-
Çıxılsın – Akkreditivlər və zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 14)	-	(2)
Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	45,213	74,935

18. Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə verilmiş zəmanətlərə tikinti sahəsində layihələrin maliyyələşdirilməsi məqsədilə Bankın iki iri müştərisinə verdiyi 24,546 min AZN (2016: iki iri müştəriyə verilmiş 35,775 min AZN) məbləğində zəmanətlər daxildir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

19. Xalis Haqq və Komissiya Gəlirləri

Xalis haqq və komissiya gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Haqq və komissiya gəlirləri		
Zəmanətlər və akkreditivlər	715	1,267
Hesablaşma əməliyyatları	2,530	1,498
Plastik kart əməliyyatları	2,236	2,168
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	494	467
Digər	-	-
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	5,975	5,400
Haqq və komissiya xərcləri		
Plastik kart əməliyyatları	(1,690)	(1,232)
Hesablaşma əməliyyatları	(296)	(243)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(93)	(30)
Digər	(81)	(128)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(2,160)	(1,633)
Xalis haqq və komissiya gəlirləri	3,815	3,767

20. İşçi Heyəti ilə bağlı Xərclər, Ümumi və İnzibati Xərclər

İşçi heyəti ilə bağlı xərclər, ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Əmək haqqı və mükafatlar	(9,643)	(8,188)
Sosial sığorta xərcləri	(2,136)	(1,818)
Digər	(144)	(121)
İşçi heyəti ilə bağlı xərclər	(11,923)	(10,127)

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Binadan istifadə və icarə xərcləri	(2,540)	(2,602)
Program təminatı ilə bağlı xərclər	(1,456)	(1,190)
Marketinq və reklam xərcləri	(856)	(511)
Mühafizə xidməti ilə bağlı xərclər	(744)	(746)
Hüquq və məsləhət xidmətləri üzrə xərclər	(815)	(465)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(569)	(347)
Rəhbərlik xərcləri	(554)	(642)
Mətbəə və ofis xərcləri	(487)	(585)
Əmanətlərin sığortalanması haqqı	(341)	(331)
Əməliyyat vergisi üzrə xərclər	(336)	(122)
Üzvlük haqları	(260)	(14)
Nəqliyyat vasitələrinin istismarı xərcləri	(157)	(136)
Kommunal xərclər	(130)	(95)
Ezamiyyə və əlaqəli xərclər	(124)	(105)
Peniya və cərimələr	(104)	(87)
Hərrac ilə bağlı xərclər	(64)	(13)
Digər xərclər	(494)	(196)
Ümumi və inzibati xərclər	(9,831)	(8,187)

21. Risklərin İdarə Edilməsi

Giriş

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın möhkəmliyi və mənfəətliliyi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riski və əməliyyat risklərinə məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

İdarə Heyəti.

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Rəhbərlik.

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Aktiv və Passivlərin İdarə Edilməsi ("APIK") Komitəsi.

APIK Bankın maliyyə idarəçiliyinin bütün aspektləri ilə bağlı strategiya və alətlərin işlənilib hazırlanması və tətbiqi üçün məsuliyyət daşıyır.

21. Risklərin İdarə Edilməsi (davamı)

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinedarlığı

Bankın xəzinedarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinedarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabat sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən fəvqəladə hadisələr baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür. Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənilir. Müntəzəm olaraq fəaliyyət sahəsi və müştəri riskləri kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərin yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklər nəzərdə tutulur. Bankın artan fəaliyyətinin xüsusi coğrafi yerlərdə və fəaliyyət sahələrində konsentrasiyası nisbi həssaslığın yaranmasına səbəb ola bilər.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfellerin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər hər bir biznes tərəfdaşına risk reytingi verən kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır. Kredit risklərini azaltmaq məqsədilə Bank fəal şəkildə girovdan istifadə edir.

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üçün kredit riskinin maksimal həcmi daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə əks etdirilir.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda yuxarıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir. Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytinglərinə əsasən idarə olunur. Aktivlərin növləri üzrə kredit keyfiyyəti müvafiq qeydlərdə göstərilir.

Bank tərəfindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifləşdirilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilmişdir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan, maliyyə vəziyyəti əla qiymətləndirilən və nağd girovla təmin edilmiş biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti yaxşı qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan və maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Bankın siyasəti kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və düzgün tətbiq etməkdir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

21. Risklərin İdarə Edilməsi (davamı)

Bankın maliyyə aktiv və öhdəlikləri üzrə coğrafi konsentrasiya aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan manatı ilə	2017				2016			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	35,524	61,370	791	97,685	26,852	14,076	885	41,813
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	4,447	340	-	4,787	696	-	-	696
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	186,644	-	-	186,644	217,207	-	-	217,207
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	-	-	-	-	867	-	-	867
Digər maliyyə aktivləri	4,284	20	504	4,808	1,428	-	259	1,687
Cəmi maliyyə aktivləri	230,899	61,730	1,295	293,924	247,050	14,076	1,144	262,270
Maliyyə öhdəlikləri								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	(150,886)	-	-	(150,886)	(117,595)	-	-	(117,595)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	(14,086)	-	-	(14,086)	(23,258)	-	-	(23,258)
Digər maliyyə öhdəlikləri	(4,999)	-	(156)	(5,155)	(1,933)	-	-	(1,933)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(169,971)	-	(156)	(170,127)	(142,786)	-	-	(142,786)
Cəmi xalis aktivlər	60,928	61,730	1,139	123,797	104,264	14,076	1,144	119,484

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adı və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik minimal depozit bazası, likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Likvidliyin idarə edilməsi vasitələri və müvafiq hesabatlar Bankın İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilir, Aktivlərin və Öhdəliklərin İdarə edilməsi Departamenti tərəfindən hazırlanır və hər ay Aktivlər və Öhdəliklər Komitəsi tərəfindən nəzərdən keçirilir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı növbə-növ aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də pul depoziti (məcburi ehtiyat) yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən əsas etibarlı ilə ayrıca olaraq, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının təyin etdiyi 30% minimal likvidlik əmsallarına əsaslanır. 31 dekabr tarixinə bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2017 (%)	2016 (%)
Ani likvidlik əmsalı (bir gün ərzində alın və ya satıla bilən aktivlər/tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	98	56

21. Risklərin İdarə Edilməsi (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskontlaşdırılmamış müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabrda maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə alətlərinin ödəmə müddətləri üzrə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	73,548	55,380	29,323	-	158,251
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	434	3,451	236	15,739	19,860
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,155	-	-	-	5,155
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	79,137	58,831	29,559	15,739	183,266

31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə alətlərinin ödəmə müddətləri üzrə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	54,203	42,070	26,851	-	123,124
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	261	16,966	8,593	8,593	34,413
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,351	-	-	-	1,351
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	55,815	59,036	35,444	8,593	158,888

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və şərti öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir yerinə yetirilməmiş kredit öhdəliyi müştərinin icra edilməsini tələb edə bildiyi ən erkən tarixin təsadüf etdiyi müddətə daxil edilir. Buraxılmış maliyyə zəmanəti haqqında müqavilələrlə bağlı zəmanətin maksimal məbləği həmin zəmanətin tələb edilə bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	Cəmi
2017	9,539	16,587	16,064	42,190
2016	15,043	46,616	8,428	70,087

Bank bütün şərti öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin öhdəlik müddəti tamamlanana qədər istifadə edilməsini gözləmir.

Bank hər hansı bir təşkilatdan və ya fiziki şəxsdən əhəmiyyətli vəsait almır. Ödəmə müddətlərinin təhlili hər hansı konkret müddətdə əhəmiyyətli mənfəət müddətlərinin olmasını göstərmir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə fiziki şəxslərin və korporativ müştərilərin müddətli depozitləri də daxildir. Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətçinin tələbi ilə qaytarmalıdır (Qeyd 14).

“Expressbank” ASC

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

21. Risklərin İdarə Edilməsi (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə aktiv və öhdəliklərin qaytarılma və ya ödəmə müddətlərinə görə təhlili göstərilir.

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017			2016		
	Bir il ərzində	Bir ildən artıq	Cəmi	Bir il ərzində	Bir ildən artıq	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	97,685	-	97,685	41,813	-	41,813
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	4,787	-	4,787	696	-	696
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	135,591	51,053	186,644	153,790	63,417	217,207
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	-	-	-	867	-	867
Əmlak və avadanlıqlar	-	10,554	10,554	-	13,055	13,055
Qeyri-maddi aktivlər	-	3,298	3,298	-	3,432	3,432
Mülkiyyətə keçmiş əmlak	-	1,998	1,998	-	2,052	2,052
Cari il üzrə mənfəət vergisi aktivi	-	-	-	224	-	224
Digər aktivlər	10,225	-	10,225	6,586	-	6,586
Cəmi	248,288	66,903	315,191	203,976	81,956	285,932
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	126,329	24,557	150,886	94,760	22,835	117,595
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	3,774	10,312	14,086	16,060	7,198	23,258
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	223	-	223	395	-	395
Digər öhdəliklər	6,046	-	6,046	2,333	-	2,333
Cəmi	136,372	34,869	171,241	113,548	30,033	143,581
Xalis	111,916	32,034	143,950	90,428	51,923	142,351

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri axınının ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi və valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd eləməsi riskidir. Bankın əhəmiyyətli kapital, korporativ istiqraz və ya törəmə alətləri yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi Komitəsi müntəzəm qaydada aktivlərin və öhdəliklərin faiz dərəcələri strukturunu ətraflı təhlil edərək, ümumi faiz dərəcəsi spredlərini nəzərdən keçirir. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə Bankın dəyişən dərəcə ilə heç bir maliyyə aktivi və ya öhdəliyi olmamışdır.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta məzənnələrində dəyişmələrə görə tərəddüd etməsi riskidir. Bank özünün maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

21. Risklərin İdarə Edilməsi (davamı)

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi Komitəsi valyuta riskinə AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta mövqeyini idarə etməklə nəzarət edir. Bu, Banka imkan verir ki, valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırsın. Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Aşağıdakı cədvəldə Bankın 31 dekabr tarixinə ticarət üçün nəzərdə tutulmayan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri və ehtimal edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə iri risklərə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil valyutanın manata qarşı məzənnəsində məntiqi olaraq mümkün hərəkətin təsirini hesablayır, bu zaman mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda bütün digər göstəricilər dəyişməz qalır (valyuta məzənnələrinə həssas olan ticarət üçün nəzərdə tutulmayan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinə görə). Kapitala olan təsir mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda olan təsirdən fərqlənmir. Cədvəldəki mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə potensial xalis artımı əks etdirir.

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəlki mənfəətə təsir aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	2017		2016	
	AZN/USD	AZN/USD	AZN/USD	AZN/USD
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	+30%	-15%	+30%	-15%
Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir	(788)	394	(433)	217

	2017		2016	
	AZN/EUR	AZN/EUR	AZN/EUR	AZN/EUR
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	+30%	-15%	+30%	-15%
Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir	29	(14)	118	(59)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlıq və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl gətirə, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi həmin risklərin idarə edilməsi üçün effektiv alət ola bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölüşdürülməsi, giriş, təsdiqləmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

22. Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Aşağıdakı cədvəldə dövrü ədalətli dəyər qiymətləndirmələrinin aid edildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə 31 dekabr 2017-ci il tarixinə ədalətli dəyerdə ölçülmüş maliyyə alətlərinin təhlili verilmişdir:

	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər				Cəmi
	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda müəyyən edilmiş qiymətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilən ilkin əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)	Müşahidə edilməyən ilkin əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)	
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>					
Ədalətli dəyərlə ölçülən aktivlər					
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2017	-	-	-	-
Əmlak və avadanlıqlar – neqliyyat vasitələri	31 dekabr 2017	-	-	1,032	1,032
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2017	97,685	-	-	97,685
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2017	-	-	4,787	4,787
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	31 dekabr 2017	-	-	181,327	181,327
Mülkiyyətə keçmiş əmlak	31 dekabr 2017	-	-	1,998	1,998
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017	-	-	150,886	150,886
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017	-	-	14,086	14,086

22. Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə dövrü ədalətli dəyər qiymətləndirmələrinin aid edildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə 31 dekabr 2016-cı il tarixinə ədalətli dəyerdə ölçülmüş maliyyə alətlərinin təhlili verilmişdir:

	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər				Cəmi
	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda müəyyən edilmiş qiymətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilən ilkin əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)	Müşahidə edilməyən ilkin əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)	
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>					
Ədalətli dəyərlə ölçülən aktivlər					
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2016	867	-	-	867
Əmlak və avadanlıqlar – nəqliyyat vasitələri	31 dekabr 2016	-	-	853	853
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2016	41,813	-	-	41,813
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2016	-	-	696	696
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	31 dekabr 2016	-	-	210,798	210,798
Mülkiyyətə keçmiş əmlak	31 dekabr 2016	-	-	2,052	2,052
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016	-	-	117,444	117,444
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016	-	-	23,813	23,813

Ədalətli dəyərlə əks etdirilməyən maliyyə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans və ədalətli dəyəri kateqoriyalar üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktiv və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim olunmur:

	Balans dəyəri 2017	Ədalətli dəyər 2017	Balans dəyəri 2016	Ədalətli dəyər 2016
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	97,685	97,685	41,813	41,813
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	4,787	4,787	696	696
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	186,644	181,327	217,207	210,798
Digər maliyyə aktivləri	4,808	4,808	1,687	1,687
Maliyyə öhdəlikləri				
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	150,886	158,522	117,595	117,444
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	14,086	14,134	23,258	23,813
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,155	5,155	1,933	1,933

22. Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərle hələ qeydə alınmamış maliyyə alətləri üçün ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən metod və fərziyyələr aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyərləri təxminən balans dəyərlərinə bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə həmçinin tələb əsasında depozitlərə və xüsusi ödəmə müddəti olmayan əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kotirovka edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin və ARMB və kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərin və digər maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri oxşar şərtləri, kredit riski və qalıq müddətləri olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələri istifadə etməklə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskontlaşdırılması modeli ilə qiymətləndirilir.

23. Əlaqəli Tərəflər haqqında Məlumatların Açıqlanması

BMS 24 *"Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatların açıqlanması"* standartına uyğun olaraq tərəflər o halda əlaqəli tərəf hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər əlaqəli olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər. Əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılmır.

"Expressbank" ASC
31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

23. Əlaqəli Tərəflər haqqında Məlumatların Açıqlanması (davamı)

İlin sonuna əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda göstərilir:

	2017					2016				
	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas idarəedici heyət	Digər əlaqəli tərəflər	Cəmi	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas idarəedici heyət	Digər əlaqəli tərəflər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>										
1 yanvar tarixinə kreditlər, ümumi	23,440	111,948	464	4	135,856	21,629	134,003	934	12	156,578
İl ərzində verilmiş kreditlər	25	31,464	467	63	32,019	2,324	19,232	240	4	21,800
İl ərzində kredit ödəmələri	(23,170)	(31,545)	(346)	(38)	(55,099)	(3,300)	(44,364)	(610)	-	(48,274)
Digər hərəkətlər	-	-	32	(4)	28	(5)	-	(100)	(12)	(117)
Məzənnə fərqinə təsir	(272)	(580)	-	-	(852)	2,792	3,077	-	-	5,869
31 dekabr tarixinə kreditlər, ümumi	23	111,287	617	25	111,952	23,440	111,948	464	4	135,856
Çıxıltn: 31 dekabr tarixinə dəyərsizləşmə ehtiyatı	(1)	(1,827)	(19)	(1)	(1,848)	(55)	(880)	(7)	-	(942)
31 dekabr tarixinə kreditlər, xalis	22	109,460	598	24	110,104	23,385	111,068	457	4	134,914
1 yanvar tarixinə depozitlər	3,875	-	479	49	4,403	-	-	676	741	1,417
İl ərzində alınmış depozitlər	-	-	214	146	360	6,078	-	64	83	6,225
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	(3,875)	-	(96)	(6)	(3,977)	(2,517)	-	(133)	(605)	(3,255)
Digər hərəkətlər	-	-	(187)	185	(2)	-	-	(163)	(199)	(362)
Məzənnə fərqinə təsir	-	-	(25)	(10)	(35)	314	-	35	29	378
31 dekabr tarixinə depozitlər	-	-	385	364	749	3,875	-	479	49	4,403
31 dekabr tarixinə cari kreditlər	50	1,627	23	5	1705	34	1,187	37	16	1,274
Təəhhüdlər və verilmiş zəmanətlər	-	32,022	81	3	32,106	2,568	56,606	23	3	59,200

"Expressbank" ASC

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

23. Əlaqəli Tərəflər haqqında Məlumatların Açıqlanması (davamı)

Əlaqəli tərəflərə əməliyyatlar üzrə gəlir və xərclər aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il					31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il				
	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas idarəedici heyət	Digər əlaqəli tərəflər	Cəmi	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas idarəedici heyət	Digər əlaqəli tərəflər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>										
Kreditlər üzrə faiz gəliri	701	10,512	52	6	11,271	2,324	12,645	81	-	15,050
Kreditin dəyərsizləşməsi (xərci)/gəliri	54	(947)	(12)	(1)	(906)	162	460	14	-	636
Depozitlər üzrə faiz xərci	-	-	(25)	(8)	(33)	(140)	-	(27)	(33)	(200)
Haqq və komissiya gəlirləri	12	1002	4	4	1,022	13	1,261	5	-	1,279
Digər əməliyyat xərcləri	415	1524	(2)	-	1,937	50	2,849	-	-	2,899

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə mövcud olan kreditlərə Bank ilə əlaqəli olan iki tərəfə müvafiq olaraq verilmiş 109,742 min AZN və 109,881 min AZN məbləğində kreditlər daxildir. Bankın apardığı təhlilə və səhmdarlarla müzakirələrə əsaslanaraq rəhbərlik hesab edir ki, kreditlər müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq qaytarılacaq.

2017-ci il ərzində Bank ümumi nəzarət altında olan müəssisələrə əsas vəsaitlərin alınması üçün cəmi 608 min AZN (2016: 856 min AZN) məbləğində avans ödəmişdir.

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə Bankın 4 nəfər ilə təmsil olunan əsas idarəedici heyətinə ödənişlər aşağıda təqdim edilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Əmək haqqı və digər ödənişlər	506	288
Sosial sığorta ödənişləri	111	63
Əsas idarəedici heyətə ödənişlər	617	351

24. Kapitalın Adekvatlığı

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsinin məqsədləri (i) Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının (Palata) müəyyən etdiyi kapital tələblərinin yerinə yetirilməsi, (ii) Bankın daim fəaliyyət göstərən müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi imkanının təmin edilməsi və (iii) fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir. Palatanın müəyyən etdiyi kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay Bankın Baş İcraçı Direktoru və Baş Mühəsibi tərəfindən nəzərdən keçirilən və imzalanan həmin əmsalların hesablanması təsvir edən hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara ödənilən dividend ödənişlərinin məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

Palanın tələblərinə əsasən banklar və ya bank qrupu: (a) məcmu kapitalın minimum məbləğini 50,000 min AZN (2016: 50,000 min AZN) həcmində saxlamalı; (b) məcmu kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('cəmi kapital adekvatlığı əmsalı') minimum 10% (2016: 10%) və ya daha yuxarı saxlamalı və (c) 1-ci dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlıq əmsalı") minimum 5% (2016: 5%) və ya daha yuxarı saxlanılmasını təmin etməlidir.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank 2017-ci il ərzində qanunvericiliyə uyğun kapitalın adekvatlığı əmsalına riayət etmişdir.

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlığı əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
1-ci dərəcəli kapital	138,349	134,534
2-ci dərəcəli kapital	5,006	3,435
Cəmi kapital	140,110	137,969
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	238,399	278,367
1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı	36%	35%
Cəmi kapitalın adekvatlığı əmsalı	39%	48%